

Spis treści

	Str.
Dorota Dobija, <i>Dylematy standaryzacji sprawozdawczości finansowej, wyceny i pomiaru ryzyka</i>	5
Zbigniew Gołaś, <i>Propozycja systemowej analizy wydajności i dochodowości pracy w rolnictwie</i>	15
Arkadiusz Górski, Agnieszka Parkitna, <i>Propozycja modyfikacji wariantu porównawczego rachunku zysków i strat w zakresie pozycji zrównanych z przychodami</i>	29
Marek Masztalerz, <i>Użyteczność sprawozdań finansowych dla inwestorów giełdowych w świetle finansów klasycznych i behawioralnych</i>	41
Elżbieta Izabela Szczepankiewicz, <i>Komitety audytu nowymi organami zapewnienia wiarygodności sprawozdań finansowych i systemów kontroli wewnętrznej w jednostkach zainteresowania publicznego ...</i>	57
Halina Waniak-Michalak, <i>Analiza i ocena rezultatów finansowych organizacji pożytku publicznego w Polsce – wyniki badań własnych....</i>	83
Dariusz Wędzki, <i>Sekwencje przepływów pieniężnych w grupie bankrutów i niebankrutów</i>	101
Anna Wlizło, <i>Pomiar wartości kapitału ludzkiego na przykładzie Formuły Saarbrücken</i>	125
Z historii rachunkowości	
Mikołaj Turzyński, <i>Regulacje kodyfikacji napoleońskich w zakresie rachunkowości</i>	137
Ze współpracy z zagranicą	
Ю.Ю Королев, <i>Одновариантная методика учета выручки от реализации в практике белорусского бухгалтерского учета</i>	149
Татьяна Рыбак, <i>Бухгалтерский учет доходов и расходов в условиях антикризисного управления</i>	159
Vita Zarina, <i>Impairment of assets – the case of Latvia</i>	173
Sprawozdania z konferencji	
<i>VII Konferencja z cyklu „Rachunkowość – Zarządzanie – Globalizacja” zorganizowana przez Katedrę Rachunkowości Uniwersytetu Łódzkiego</i>	183
Informacja dla Autorów	187

Dylematy standaryzacji sprawozdawczości finansowej, wyceny i pomiaru ryzyka

Dorota Dobija

Streszczenie

W artykule zostały poruszone zagadnienia związane z istotą przejrzystości finansowej organizacji. Przejrzystość ta jest jednym z elementów efektywnego systemu ładu korporacyjnego, dlatego tempo zmian w tym obszarze jest narzucone przez reformy w systemach ładu korporacyjnego. W pierwszej części opracowania jest dyskutowana rola menedżerów w zapewnieniu przejrzystości finansowej organizacji. Kolejna część opracowania obejmuje krytyczną dyskusję trzech istotnych wątków teoretycznych wpływających na jakość sprawozdawczości: postępującej standaryzacji w rachunkowości, problemów wyceny w rachunkowości oraz zagadnień pomiaru i sprawozdawczości ryzyka w organizacji.

Summary

Dilemmas concerning standardisation of financial reporting, valuation and risk measurement

This discussion paper deals with the concept of transparency. Transparency of organizations is one of the elements of an effective corporate governance system, therefore the speed of changes in the area of transparency is determined by the changes in the corporate governance systems. The role of managers in making an organization transparent is discussed in the first part of the paper. The remaining part deals with the three important theoretical aspects related to transparency: accounting standardisation, valuation of assets and risk reporting.

Propozycja systemowej analizy wydajności i dochodowości pracy w rolnictwie

Zbigniew Gołaś

Streszczenie

W artykule przedstawiono propozycję systemowej analizy wydajności i dochodowości pracy w rolnictwie na podstawie obowiązującego w UE znormalizowanego sprawozdania finansowego, tzw. Rachunku Ekonomicznego dla Rolnictwa. Zaproponowana procedura stanowi spójną i logiczną koncepcję przyczynowo-skutkowego powiązania czynników determinujących wydajność pracy i dochody przedsiębiorców rolnych. Zaletami skonstruowanego systemu wskaźników jest spójny i wszechstronny obraz powiązań tych czynników oraz możliwość zmierzenia ich wpływu na wydajność pracy i poziom dochodów rolniczych za pomocą metod ilościowych.

Summary

A proposal for systematic analysis of labour productivity and earning capacity in agriculture

This article presents a proposal for systematic analysis of labour productivity and earning capacity in agriculture under the current EU standard accounts – *Economic Account for Agriculture* (EAA). The proposed procedure is a consistent and logical method of showing cause-effect relations between factors determining productivity and incomes of agricultural enterprises. The constructed system of indicators provides a consistent and comprehensive picture of relationships between these factors and allows their impact on labour productivity and the level of incomes in agriculture to be measured using quantitative methods.

Propozycja modyfikacji wariantu porównawczego rachunku zysków i strat w zakresie pozycji zrównanych z przychodami

Arkadiusz Górski, Agnieszka Parkitna

Streszczenie

Rachunek zysków i strat jest obok bilansu drugim istotnym elementem sprawozdania finansowego. Przychody ze sprzedaży i zrównane z nimi, a także zmiana stanu produktów w wariantcie porównawczym rachunku zysków i strat nie są pozycjami jednoznaczными i powodują znaczne trudności z właściwym zrozumieniem rezultatów finansowych. Proponuje się więc modyfikację tego elementu wchodzącego w skład sprawozdania finansowego.

Summary

A proposal for modification of the natural classification format of the profit and loss account

The profit and loss account, besides the balance sheet, is one of the basic financial statements. Revenues from sales and similar items as well as changes in stocks of goods and work-in-progress in the natural classification variant of the profit and loss account are rather ambiguous items, thus causing considerable difficulty in proper understanding of the financial results. The authors propose a modification of this financial statement, which would eliminate such problems.

Użyteczność sprawozdań finansowych dla inwestorów giełdowych w świetle finansów klasycznych i behawioralnych

Marek Masztalerz

Streszczenie

W artykule przeprowadzono rozważania nad użytecznością sprawozdań finansowych, w szczególności dla inwestorów. Scharakteryzowano potrzeby informacyjne inwestorów, a następnie określono, na czym polega przydatność informacji z perspektywy inwestora. Zilustrowano problem rozbieżności między wartością księgową i rynkową przedsiębiorstwa. Następnie rozpatrzono miejsce i rolę rachunkowości jako systemu informacyjnego w kontekście klasycznej teorii rynku kapitałowego oraz finansów behawioralnych. Zwrócono uwagę na odmienne implikacje powyższych teorii dla rachunkowości. Podkreślono również konieczność dalszych badań w tym zakresie, a w szczególności w obszarze wykorzystania teorii finansów behawioralnych w nauce i praktyce rachunkowości.

Summary

The usefulness of financial statements to investors in the light of classical and behavioral concept of finance

The paper discusses the problem of the usefulness of financial statements, especially for capital market participants. The information needs of investors are characterized and the information usefulness from investors perspective is explained. The problem of discrepancy between enterprise market value and book value is briefly discussed. Then the author discusses the place and role of accounting as an information system in the context of classical and behavioural theory of finance. Different implications for accounting of these competing theories are described and the need for further research concerning the use of the behavioural concept of finance in the theory and practice of accounting is explained.

Komitety audytu nowymi organami zapewnienia wiarygodności sprawozdań finansowych i systemów kontroli wewnętrznej w jednostkach zainteresowania publicznego

Elżbieta Izabela Szczepankiewicz

Streszczenie

Rola i zasady funkcjonowania komitetów audytu w jednostkach – to w ostatnich latach jeden z głównych światowych tematów dyskusji o *corporate governance*. Komitet audytu, zwykle działający przy radzie nadzorczej lub organie nadzorczym, z określoną odpowiedzialnością i władzą, nadzoruje jakość sprawozdań finansowych i system kontroli wewnętrznej, a także rozpowszechnianie informacji i procedur, niezależność i obiektywizm audytorów wewnętrznych i biegłych rewidentów. Sprawne i efektywne działanie komitetów audytu jest postrzegane jako szansa na podniesienie jakości nadzoru sprawowanego w jednostkach zainteresowania publicznego. Komitet audytu jest ważnym organem zarządzania, którego działalność jest wymagana i regulowana prawnie. W opracowaniu omówiono nowe regulacje i rozwiązania organizacyjne w jednostkach zainteresowania publicznego.

Summary

Audit committees as new bodies ensuring reliability of financial statements and internal control systems in entities of public interest

The role and rules of the functioning of audit committees in entities are among the most topical issues in corporate governance discussed across the world recent years. The audit committee (usually affiliated to a board of directors or a supervisory board), having distinct responsibility and authority, focuses on the quality of an enterprise's financial reporting and system of internal control, information dissemination and procedures, and independence and objectivity of the internal auditors and external auditors. Effective and efficient work of audit committees is perceived as a chance to increase the supervision quality in entities of public interest. The audit committee is an important corporate governance tool, which is required by law under many regimes. The paper also attempts to assess the new regulations and new organizational solutions applicable to public interest entities.

Analiza i ocena rezultatów finansowych organizacji pożytku publicznego w Polsce – wyniki badań własnych

Halina Waniak-Michalak

Streszczenie

Celem artykułu jest ocena wyników finansowych organizacji pożytku publicznego i ich wpływu na wysokość uzyskiwanych przez tego typu organizacje darowizn finansowych, w tym odpisu 1% podatku dochodowego. Konkluzje z przeprowadzonych badań mają być wstępem do dyskusji naukowej na temat celów sprawozdawczości organizacji pożytku publicznego oraz pożądanej przez interesariuszy struktury sprawozdań finansowych składanych przez te organizacje. Badania przeprowadzone przez autorkę są badaniami wstępnymi i będą kontynuowane w jej dalszej pracy naukowej.

Summary

Financial analysis and evaluation of charity organizations' financial results in Poland – empirical study

The aim of the article is to evaluate financial results of 51 charity organizations in Poland that were the biggest beneficiaries of 1% tax deduction made by companies and individuals. The author used the evaluation model proposed by the Charity Navigator, an American organization founded to evaluate the results of the charities. The conclusions drawn by the author should be viewed as introduction to professional discussion about the purpose of the financial reports of charities. The research will be continued and extended by the author in the future.

Sekwencje przepływów pieniężnych w grupie bankrutów i niebankrutów

Dariusz Wędzki

Streszczenie

W artykule prezentuje się wyniki badań autora nad pewnymi właściwościami przepływów pieniężnych w grupie bankrutów i niebankrutów, które mogą być użyteczne w analizie finansowej i ogólnie w predykcji upadłości. Rozważa się związki występujące w czasie między przepływami pieniężnymi pochodzącymi z rachunku przepływów pieniężnych w postaci relacji znaków tych przepływów, znaków i kwot tych

przepływów oraz wskaźników finansowych odzwierciedlających komponenty tego rachunku. Zależności te są sformalizowane w postaci odpowiednich hipotez. Badania empiryczne przeprowadzono na reprezentatywnej grupie przedsiębiorstw, w tym w upadłości. Wykazano, że użyteczne w modelowaniu upadłości mogą być sekwencje znaków przepływów pieniężnych oraz znaki i kwoty, natomiast wskaźniki finansowe mają ograniczoną użyteczność.

Summary

Sequences of cash flows in a group of bankrupts and non-bankrupts

The paper presents the findings of the author's research on some properties of cash flows in a group of bankrupts and non-bankrupts, which can be useful in financial analysis and in general in bankruptcy prediction. It analyses the temporal (sequential) relations between cash flows in the cash flow statement in the form of sequences of the signs of these flows, signs and amounts of these flows and financial ratios reflecting the elements of the cash flow statement. The relationships are formalized as respective hypotheses. Empirical research was carried out on a representative group of companies including bankrupts. It was proved that in bankruptcy modeling the sequences of signs and signs and amounts can be useful but financial ratios are only partly useful.

Pomiar wartości kapitału ludzkiego na przykładzie Formuły Saarbrücken

Anna Wlizio

Streszczenie

W rezultacie zachodzących przemian społeczno-gospodarczych następują istotne zmiany w metodach zarządzania przedsiębiorstwem. Czynniki produkcyjne, jak kapitał, praca, ziemia, nie są w dobie ery postindustrialnej wystarczające dla prawidłowego funkcjonowania na rynku gospodarczym. W obecnych czasach silna pozycja konkurencyjna zależy bowiem od dostępu do zasobów niematerialnych, takich jak wiedza, umiejętności, doświadczenie, których źródłem jest kapitał ludzki. Stanowi on najważniejszy element gospodarowania przedsiębiorstwa i należy go zmierzyć. W literaturze przedmiotu podjęto wiele prób pomiaru wartości kapitału ludzkiego, do tej pory nie skonstruowano jednak powszechnie akceptowanej metody. W niniejszym artykule zaprezentowano kilka metod pomiaru wartości kapitału ludzkiego, ze szczególnym naciskiem na metodę opracowaną przez naukowców z Uniwersytetu w Saarbrücken, zwaną Formułą Saarbrücken.

Summary

Human capital measurement. The case of the Saarbrücken Formula

Socio-economic transformations that are currently taking place have entailed radical changes in management methods used in enterprises. Traditional production factors like land, labour and capital goods are not enough to ensure proper functioning on the market. Today, to gain and maintain a strong position on the market, enterprises need intangible resources like knowledge, skills, work experience etc.. Human capital (HC) – the source of intangible resources – is the most important component for the company. But for its effective management it is necessary to measure it. There have been many attempts to find a good way of measuring the value of human capital, but there is no generally accepted method as yet. This article presents a number of HC measurement techniques, with a particular focus on the Saarbrücken Formula.

Z HISTORII RACHUNKOWOŚCI

Regulacje kodyfikacji napoleońskich w zakresie rachunkowości

Mikołaj Turzyński

Streszczenie

Niniejszy artykuł prezentuje regulacje Kodeksu Napoleona i Kodeksu handlowego z 1807 r. w zakresie ksiąg rachunkowych. Podstawową funkcją ówczesnych regulacji rachunkowości było zapewnienie bezpieczeństwa prowadzenia obrotu gospodarczego (w szczególności zabezpieczenie interesów wierzycieli), jego udokumentowania oraz jawności informacji finansowych. Służyły temu:

- obowiązek rzetelnego i wiarygodnego prowadzenia ksiąg handlowych,
- obowiązek archiwizowania ksiąg handlowych przez 10 lat,
- możliwość wykorzystania ksiąg handlowych spełniających określone warunki jako dowodów w postępowaniu sądowym,
- obowiązek sporządzania sprawozdania (bilansu) na potrzeby procedury upadłościowej, przechodzący – w przypadku śmierci kupca – na jego najbliższą rodzinę,
- rozbudowany system dotkliwych kar za nierzetelne prowadzenie ksiąg handlowych w przypadku stwierdzenia upadłości.

Summary

Accounting regulations in the Codes of Napoleon from the current perspective

This article is dedicated to the presentation of accounting regulations contained in the Napoleonic Code and the Commercial Code of 1807. The primary function of accounting regulation at that time was to ensure the safety of conducting business transactions (in particular the interests of creditors), their proper documentation and disclosure of financial information. Major provisions serving this objective included:

- the requirement to keep accurate and reliable business accounts,
- the requirement to preserve books of account for 10 years,
- the possibility of using books that meet certain criteria as evidence in judicial proceedings,
- the requirement to prepare a report (balance sheet) for the purpose of bankruptcy proceedings, which, in case of the merchant's death, passes to his closest family,
- in case of bankruptcy a severe penalty system for inaccurate bookkeeping.

ZE WSPÓŁPRACY Z ZAGRANICĄ

Одновариантная методика учета выручки от реализации в практике белорусского бухгалтерского учета

Королев Ю.Ю.

Summary

Revenue measurement in Belarussian accounting

One of major problems in revenue measurement methods used in Belarussian accounting is the application of the «on payment» method which contradicts the basic requirements of international accounting standards. There are some basic principles of accounting in line with international practice, such as definiteness, measurability, relevance and reliability that require some terms and conditions for accounting for revenue. Considering all this it is necessary to develop rules regulating the measurement and recognition of revenue in national accounting. From our point of view the most important among them include:

- the right of property on products according to the contract has passed from the seller to the buyer,
- the amount of revenue can be determined according to the contract,
- the seller on the basis of the contract or on other basis stipulated by the legislation, has the right to get the revenue,
- there is a confidence of getting revenue, confirmed by payments, by bank guarantees or by letter of credit,
- the cost of goods sold is determined and corresponds to the revenue received or should be received.

Бухгалтерский учет доходов и расходов в условиях антикризисного управления

Татьяна Рыбак

Summary

Income and expense accounting in anti-crisis management

When dealing with anti-crisis corporate management, the major assumption – business continuity – is no longer valid, thus affecting the methods of accounting for income and expenses. As regards income statement items recognition in such a situation, the key moment is an inflow or outflow of cash; the legal aspect of business accounting prevails over the economic substance; the prudence principle and cost-related estimation rules lose their importance, and income and expenses classification and presentation takes place after completion of the entire bankruptcy procedure or each of its stages.

Study of the national bankruptcy regulations and accounting practice in Belarusian companies under bankruptcy proceedings has made it possible to develop more efficient procedures for income and expenses measurement and recognition in anti-crisis management, and to improve their classification. Improvement of the accounting treatment of income and expenses, related to the effectiveness of bankruptcy proceedings, should contribute to developing better anti-crisis management strategies.

Streszczenie

Ewidencja przychodów i kosztów w warunkach zarządzania antykryzysowego

W warunkach zarządzania antykryzysowego jednostka gospodarcza narusza podstawowe założenie kontynuacji działalności, co powoduje zmiany metodologii i technik ewidencji księgowej przychodów i kosztów. W przypadku ujmowania kosztów kluczowym punktem staje się moment wpływu lub wydatku środków pieniężnych, dominuje prawna forma wyrażenia w ewidencji księgowej transakcji gospodarczych nad ich istotą ekonomiczną, obniża się rola zasady ostrożności, podział i zestawienie przychodów i kosztów odbywają się po zakończeniu procedur bankructwa oraz ich poszczególnych etapów.

Przeprowadzone badania ustawodawstwa dotyczące bankructwa i praktyk księgowych w upadających przedsiębiorstwach na Białorusi pozwoliły udoskonalić tryb ujmowania i ustalania przychodów i kosztów powstających w warunkach zarządzania antykryzysowego, opracować ich uzasadnioną klasyfikację i szczegółową ewidencję.

Celem udoskonalenia ewidencji księgowej przychodów i kosztów jest określenie skuteczności i uzasadnienie stosowania procedur bankructwa, co prowadzi do opracowania właściwej strategii zarządzania antykryzysowego.

Impairment of assets – the case of Latvia

Vita Zarina

Summary

Economic recession has led to the worsening of financial results of many Latvian companies. In this situation, cash flows from the use of assets in economic activities turn out to be insufficient to recover the balance sheet value of those assets. The laws and accounting standards of Latvia do not provide sufficient guidance on how the decrease in value should be calculated because cash flows generated by individual items of fixed assets cannot be estimated reliably in most cases. In the present economic situation it seems reasonable to follow the rule that when the market value of assets is lower than their balance sheet value it is necessary to recognize an impairment loss or to carry out their revaluation, which will allow their true value to be calculated. Annual revaluation is necessary for those items whose true value is changeable. For items whose values change rarely revaluation can be done less frequently. In the economic situation of Latvia almost every company, excepting only some production areas, is facing a high risk of decrease in the value of its assets. If there are indications that there may be a decrease in the value of long term assets, the company's management has to consider at least the indicators provided by internal and external sources of information.

Streszczenie

Utrata wartości aktywów – rozwiązania na Łotwie

W związku z recesją gospodarczą pogorszyły się wyniki gospodarcze znacznej liczby przedsiębiorstw na Łotwie. W rezultacie przepływ środków pieniężnych, który jest otrzymywany poprzez wykorzystanie aktywów w działalności gospodarczej, zdaje się być niewystarczający, aby przywrócić wartość bilansową tych aktywów. Łotewskie przepisy prawa i standardy rachunkowości nie wyjaśniają dostatecznie dobrze, w jaki sposób należy kalkulować utratę wartości, ponieważ przepływy środków pieniężnych wytworzone przez pojedyncze składniki środków trwałych, w większości nie mogą być kalkulowane.

W obecnej sytuacji gospodarczej jest możliwe zastosowanie kryterium, które określa, że gdy wartość rynkowa aktywów jest mniejsza od wartości bilansowej, oznacza to, że istnieje konieczność uznania utraty wartości aktywów lub przeprowadzenia rewaluacji, w rezultacie której można przeprowadzić kalkulację rzeczywistej wartości aktywów. Przeprowadzenie rocznej rewaluacji jest istotne dla takich składników aktywów, których wartość rzeczywista jest zmienna. Rządziej należy przeprowadzać rewaluację składników, których wartość nie zmienia się zbyt często. W obecnej sytuacji gospodarczej na Łotwie, z wyjątkiem kilku obszarów produkcji, praktycznie każde przedsiębiorstwo jest narażone na utratę wartości aktywów. Jeśli istnieją pewne wskazówki, świadczące o tym, że może wystąpić utrata wartości aktywów długoterminowych, tj. większości środków trwałych, kierownictwo przedsiębiorstwa musi rozważyć przynajmniej wskaźniki otrzymane z wewnętrznych i zewnętrznych źródeł informacji.